

EXAMENSARBETE

Våren 2013

sektionen för Hälsa och samhälle
Socionomprogrammet

Välkommen till den Europeiska Unionen

*En litteraturstudie
om ensamkommande barn
i EU*

Författare

Maria Duran

Handledare

Maria Kläfverud
Sven-Erik Olsson

Examinator

Rikard Liljenfors

Abstract

Title: Welcome to The European Union – A literature essay about unaccompanied minors in EU

Author: Maria Duran

Tutor: Maria Kläfverud och Sven-Erik Olsson

Examiner:

Key word: Unaccompanied minors, EU migration policies, Convention on the Right of Children

Unaccompanied minors who are fleeing and being sent way from their countries of origin are nothing new. In 2011, 12 225 unaccompanied minors where registered in The European Union, none undocumented minors included. Most of the minors are coming from Afghanistan and Somalia.

The aim of this essay is to investigate how The European Union's migration policies are applied in reality and how United Nation's Convention on the Right of Children are put in practice by the member states of The European Union and Norway. This will be investigated through a qualitative literature essay.

The results of this essay illustrate that unaccompanied minors are being subjects of The European migration policies like Dublin II regulation, and are being held in detention around in Europe. The unaccompanied minors' fundamental rights are taken from them, rights like education, health care and social welfare. The unaccompanied minors are not seen as children by the authorities; instead they are seen and treated as refugees and illegal migrants.

Förord

Tack Maria och Sven-Erik för era synpunkter och vägledning.

Tack Martin för du tog hand om mig och stöttat mig under arbetets gång.

Denna uppsats har anknytning till forskningsprojektet *Barn i Barnahus*.

Children are Children are children. They are the measure of our possibilities; how we treat them is the measure of our humanity. The moment we categorize them as foreign is the moment we lose both.

(Bhabha 2007 s. 94)

Innehållsförteckning

1. Inledning	6
1.2 Disposition	6
2. Bakgrund	8
2.1. Begreppsdefinitioner	8
2.2. Historisk överblick	9
2.3. EU:s migrationspolitik	10
3. Problemställning	12
3.1. Problemformulering	12
3.2. Syfte och frågeställningar	12
3.3. Förförståelse	12
3.4. Relevans för Socialt arbete	13
4. Metod	14
4.1. Forskningsdesign och metod	14
4.2. Insamling av material	14
4.3. Urval	16
4.4. Genomförande	16
4.5. Hermeneutik	17
4.6. Etik	17
4.7. Metoddiskussion	17
5. Teoretiska perspektiv	19
5.1. Barnrättsperspektiv – FN:s Barnkonvention	19
5.2. Foucaults maktanalys	20
6. Resultat och Analys	21
6.1. Resultat	21
6.2. Sammanfattande analys	27
7. Sammanfattande diskussion	30
7.1 Ytterligare studier	30
8. Referenser	32
9. Bilaga 1	36

1. Inledning

Ensamkommande barn är ett område jag håller varmt om hjärtat. Sedan mer än ett år tillbaka arbetar jag på ett HVB-hem för ensamkommande barn, där flera av ungdomarna berättat om hur de suttit i vad de kallar ”fängelse” ibland annat Grekland och Österrike och hur de har behandlats som djur. Flera av ungdomarna är så kallade ”Dublinärenden”, det vill säga att de sökt asyl i ett annat EU-medlemsland innan ankomst till Sverige, där rädslan för att bli tillbakaskickad har varit en del av vardagen. Trots denna oro och faktum att alla ungdomar mår dåligt samt har olika besvär relaterade till deras upplevelser, erfarenheter och situation, klarar de skola, fritidsaktiviteter och hålla humöret uppe. Det var under tiden på boendet som idén till min uppsats väcktes, där umgänget med ungdomarna har hållit min motivation uppe för att slutföra uppsatsen. Denna uppsats är tillägnad dem.

Under arbetets gång har det skett en del förändringar i EU:s migrationspolitik. Det väsentligaste har varit en ny tillämpning av Dublinförordningen avseende ensamkommande barn som innebär att det medlemsland som barnet befinner sig i ska pröva barnets asylansökan, alltså inte det medlemsland de först sökt asyl i (Malmström 2013). Detta är inget som reflekteras i min uppsats då den huvudsakliga litteraturen publicerades tidigare än juni 2013.

1.1 Disposition

Dispositionen i denna uppsats ser ut som följande, i *Inledningen* beskrivs varför jag valt skriva om just detta problemområde följt av uppsatsens disposition, hur uppsatsen är ordnad och vad de olika delarna behandlar. I *Bakgrunden* redogörs de olika begreppsdefinitionerna följt av en historisk överblick av ensamkommande barn och EU:s migrationspolitik. Den tredje delen identifierar uppsatsens syfte, frågeställningar samt min förförståelse. I metoddelen beskrivs val av aktuell metod, genomförande av studien och avslutas med en metoddiskussion. Under avsnittet *Teoretiska perspektiv* presenteras de perspektiv studierna har analyserats utifrån vilka är ett barnrättsperspektiv och ett maktperspektiv. *Resultat- och Analys* är strukturerad på så vis att jag gjort en sammanställning med fyra underrubriker av mitt material utifrån mina frågeställningar följt av en sammanfattande analys. I *Diskussionen* knyter jag ihop uppsatsen med min slutsats och ger exempel på vad som skulle kunna studeras

vidare på. Avslutningsvis presenteras referenser och en tillhörande bilaga som visar min gång i informationssökningen.

2. Bakgrund

2.1 Begreppsdefinitioner

Nedan presenteras ett antal begreppsdefinitioner som förtydligar begreppen och är de jag kommer använda i uppsatsen.

Barn

Är enligt FN:s Barnkonvention är en människa som ej fyllt 18 år (UNICEF 2013).

Ensamkommande barn

Barn som utan föräldrar eller vårdnadshavare anlant till ett land vari hen inte är medborgare i (Brunnberg, Borg & Fridström 2011 s. 16).

Flykting

Är enligt FN:s Flyktingkonvention är en människa som av välgrundad fruktan flytt sitt land på grund av förföljelse av ras, religion, nationalitet, medlemskap, tillhörighet av viss samhällsgrupp eller politisk opinion, och befinner sig utanför det land hen är medborgare i, och kan inte, eller vill inte, återvända på grund av sådan rädsla (UNCHR 2013 s. 16).

Människor som flyttar av andra anledningar än ovan kommer i denna uppsats definieras som migrant eller invandrare.

Asylsökande

En människa som söker skydd i ett annat land än ursprungsland, men ännu inte fått flyktingstatus eller uppehållstillstånd (Brunberg et al 2011 s. 15; Fälldin & Strand 2010 s. 14).

Illegala invandrare

Migranter som befinner sig i ett annat land än ursprungslandet utan tillstånd, inklusive odokumenterade migranter (Hansen 2008 s. 203).

FN:s Barnkonventionen

FN:s Barnkonvention som antogs 1989, innehåller bestämmelser för barns mänskliga rättigheter. Konventionsstaterna ska förhålla sig till bestämmelserna i konventionen. FN:s

barnrättskommitté kontrollerar att bestämmelserna följs av konventionsstaterna (UNICEF 2013).

Europeiska Unionen (EU)

EU är en internationell organisation med 28 medlemsländer och består av både mellanstatliga och överstatliga instanser, vilket innebär att medlemsländerna till viss del har lämnat beslutanderätt till EU (EU-upplysningen 2013).

Dublinförordningen

Dublinförordningen reglerar vilket EU-medlemsland som ansvarar för behandling av en asylansökan (Fälldin & Strand 2010 s. 124).

Asylprocess

Med asylprocess i denna uppsats avses hela processen från det att den asylsökande flytt sitt land till hen fått uppehållstillstånd.

2.2 Historisk överblick

Utifrån Hessle (2009) kan ensamkommande barns historia under 1900-talet sammanfattas på följande vis. Hessle beskriver att barn på grund av väpnade konflikter, etnisk eller religiös förföljelse, folkmord, fördrivning av folkgrupper, tvångsarbete, fattigdom, övergrepp och försummelse, exploatering och prostitution etcetera. är anledningar till att barn förflyttas eller flyr från sina hemländer (Hessle 2009 s. 7). Under 1915-1923 deporterades cirka en miljon armenier av ottomanska härskare, barn till föräldrar som försvann eller dödades blev ensamma. Cirka 132 000 barn räddades och cirka 10 000 av dessa omhändertogs av Grekland (ibid. s. 8). Judiska icke-ariska barn förflyttades ifrån Tyskland till andra länder i Europa under andra världskriget 1933-1945. Dessa förflyttningar var planerade och kallades för "Kindertransport" (ibid. s. 8). Cirka 70 000 ensamma barn förflyttades från Finland till Sverige (ibid. s. 8). Under Vietnamkriget flydde cirka 30 000-40 000 barn som båtflyktingar, många av barnen fick hjälp att bosätta sig i grannländer (ibid. s. 9) och under det åttaåriga kriget mellan Iran och Irak under 80-talet flydde hundratusentals unga pojkar från Iran för att undgå tvångsrekrytering av militären och bli martyrer vid fronten (ibid s. 10). Detta är exempel på ensamma barn som flytt sina hemländer under 1900-talets historia och ensamma barn flyr fortfarande.

2011 registrerades 12 225 asylsökande ensamkommande barn i EU:s alla medlemsländer, exkluderat odokumenterade ensamkommande barn (Europa.eu 2012). De länder i EU som tog emot flest barn 2012 var bland annat Sverige, Tyskland och Belgien. Majoriteten av dessa barn kom ifrån Afghanistan och Somalia (Migrationsverket 2013) och var i åldrarna 13-17 år, en ålder de allra flesta ungdomars identitet är under utveckling (Wernsjö 2011 s. 500). Samtidigt som de strävar mot självständighet behöver de stöd och guidning från sina föräldrar eller andra vuxna (ibid. s. 500). De flyr på grund av bland annat väpnade konflikter, förföljelser, trafficking eller liknande. Vissa barn flyr från liv som barnsoldater eller sexslavar. En del barn har själva upplevt och bevittnat krig, död och våldtäkter av sin anhöriga. Tillsammans med faktorerna ovan och ambitionen om att få ett bättre liv genom exempelvis utbildning har varit primära faktorer för anledning till flykt (Wernsjö 2011 s. 500). I EU riskerar ensamkommande barn fasta mellan europeisk migrationspolitik och barnrätt. Barn exkluderas från sjukvård, utbildning och social omsorg runt om i Europa (Troller 2010). De behandlas i första hand som flyktingar, illegala eller brottslingar istället för vad de är, barn. Det genom att hålla dem i förvar och neka dem basala rättigheter (Farmer 2012).

2.3 EU:s migrationspolitik

För att förstå EU:s politik behövs det en genomgång av hur EU:s struktur varit uppbyggt. Sedan Maastrichtfördraget från 1992 bestod EU av tre pelare, den första EG-pelaren, tidigare den Europeiska gemenskapen, var överstatlig. I den andra pelaren ingick den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken och i den tredje polissamarbete och straffrättsligt samarbete (EU-upplysningen 2013). De två senare pelarna var mellanstatliga. Vid Amsterdamfördragets inträde 1999 började en gemensam asyl- och invandringspolitik ta form. Delar av migrationspolitiken, som tidigare varit en del av den tredje pelaren, flyttades till den första pelaren. Migrationspolitiken blev i och med detta en kompromiss mellan över- och mellanstatlighet (Hansen 2008 s. 110).

Den andra etappen mot att upprätta en gemensam migrationspolitik blev Eurodac (då Eurocardsystemet) som inrättades 2003. Detta betydde att alla migranter över 14 år skulle lämna fingeravtryck och registreras i Eurodac för att effektivisera tillämpningen av

Dublinförordningen (Hansen 2008 s. 137). Dublinförordningen antogs 2003 och inbegriper att det är första europeiska land som den asylsökande kommer till som ska pröva asylfrågan. Detta innebär att den asylsökande inte kan välja vilket land hen vill söka asyl i (Fälldin & Strand 2010 s. 123,124). Nästa etapp kom med Haagprogrammet från 2004 (Hansen 2008 s. 180) där kampen mot den illegala invandringen började drivas hårt samt utbyggnaden av en militariserad gränsbevakning, särskilt kring Medelhavet (Hansen 2008 s. 186). Ur detta stärktes Frontex (Europeiska gränsförvaltningsbyrån) och EU:s samarbete för den yttre gränskontrollen där Frontex skulle bistå med utbildning, teknisk utrustning och support till medlemsländernas gränsbevakning (Hansen 2008 s. 144). Då Lissabonfördragets inträde 2009 övergavs pelarsystemet och ersattes istället av mellan- och överstatliga frågor (EU-upplysningen 2013).

Stockholmsprogrammet ersatte Haagprogrammet som löpte ut 2009. Olika prioriteringar är att tydliggöra målsättningen att skapa en gemensam europeisk asyl- och migrationspolitik (Regeringskansliet 2010 s. 4), förbättra Frontex och stärka dess operativa förmåga för att stärka kontrollen av den olagliga invandringen med fokus på återvändandepolitiken. Kommissionen har också fått i uppdrag att ta fram en handlingsplan för ensamkommande barn, med fokus på barnets bästa som utgångspunkt (ibid. s. 8). Samarbetet med transit- och ursprungsländer samt utvecklande av regionala skyddsprogram utökas (ibid. s. 9).

3. Problemställning

3.1 Problemformulering

Under historiens gång har barn flytt sina hemländer på grund av bland annat väpnade konflikter och förföljelser (Hessle 2009 s. 7). Ensamkommande barn flyr fortfarande av liknande anledningar (Wernsjö 2011 s. 500) och 2011 registrerades cirka 12 000 ensamkommande barn i EU (Europa.eu 2012). Ensamkommande barn i EU riskerar fastna mellan europeisk migrationspolitik och barnrätt. Barn exkluderas från sjukvård, utbildning och social omsorg runt om Europa (Troller 2010). De behandlas i första hand som flyktingar, illegala invandrare eller brottslingar istället för vad de är, barn. Det genom att hålla dem i förvar och neka dem basala rättigheter (Farmer 2012).

3.2 Syfte och frågeställningar

Syfte

Syftet med uppsatsen är att undersöka hur EU:s migrationspolitik tillämpas praktiskt i EU:s medlemsländer och Norge i relation till ensamkommande barn, genom att söka i befintlig litteratur och forskning från EU-medlemsländer som behandlar ensamkommande barn. För att kunna undersöka det har jag följande frågeställningar jag utgår ifrån.

Frågeställningar

Hur ser översättningen, det vill säga appliceringen, av EU:s migrationspolitik ut i praktiken i EU:s medlemsländer?

Hur tillämpas FN:s Barnkonvention i asylprocessen i EU-medlemsländer och Norge?

Efterföljs inkorporeringen av FN:s Barnkonvention?

3.3 Förförståelse

Ingen författare är befriad från förförståelse (Allwood & Erikson 2010 s. 95). Min förförståelse är att ensamkommande barn i EU inte alltid behandlas ur ett barnperspektiv, trots alla medlemsländers ratificering av FN:s Barnkonvention, och det kommer i konflikt med EU:s egna direktiv. Min förförståelse grundar sig från de kunskaper och erfarenheter jag erhållit mig från mitt arbete på ett HVB-hem för ensamkommande barn. Utifrån min

förförståelse finns det från myndigheter en misstro på vad barnen berättar och beslut om barnen inte grundar sig i barnets behov. Barnen ses inte som barn utan som asylsökande.

3.4 Relevans för socialt arbete

Jag som färdig socionom kommer någon gång i min karriär arbeta med ensamkommande barn, som handläggare, föreståndare på boende eller samordnare etcetera. Arbetet inkluderar social omsorg, juridik och barnrätt. På så sätt är det av vikt att jag som socionom har kunskaper om hur det ser ut nationellt men även internationellt, då många barn som kommer till Sverige bär på upplevelser från andra länder, både bra och dåliga. Med erhållna kunskaper om området kan jag ha en större förståelse för situationen i helhet och hjälpa individer utifrån det. Om ensamkommande barn kan kallas för fenomen, så är det ett fenomen som kommer finnas så länge det finns misär i världen. Det är mitt jobb som socionom, med mina kunskaper, att hjälpa dessa barn på bästa möjliga sätt.

4. Metod

4.1 Forskningsdesign- och metod

Vid val av forskningsdesign behövs det ta ställning till hur en studie ska genomföras och hur data ska analyseras, detta görs genom val av forskningsdesign och metod (Bryman 2008 s. 48). Designen jag valt är en kvalitativ litteraturöversikt. Enligt Larsson (2005) omfattar kvalitativ design tre typer av datainsamling, öppna intervjuer, direkta observationer och dokumentanalys (Larsson 2005 s. 91). Dokumentanalys i kvalitativ metod inkluderar olika typer av skrivna källor som officiella rapporter, vetenskapliga artiklar m.m. som beskrivs och analyseras (ibid. s. 91) Med en litteraturöversikt skapas en översikt av befintlig forskning och aktuella rapporter över ett visst kunskapsområde där översikten baseras på vetenskapliga artiklar, rapporter m.m. (Friberg 2012a s. 134). Motiveringen till vald forskningsdesign- och metod är att jag finner den mest lämpad då jag vill undersöka hur EU:s migrationspolitik tillämpas praktiskt i relation till ensamkommande barn i EU.

Med en litteraturstudie kan jag, utifrån mitt syfte och frågeställning, få tillgång till andra länder som jag inte hade kunnat få på samma sätt om jag istället gjort en empirisk studie. Hade jag valt att utgöra en empirisk studie tror jag det hade tagit väsentligt längre tid och studien hade istället lämpat sig till en mer avancerad nivå på grund av dess omfång. Dels praktiska barriärer som språk men också vilka jag skulle kontakta, till exempel EU-medlemsländers motsvarighet till det svenska Migrationsverket, och i så fall alla EU-medlemsländer? Ytterligare en frågeställning skulle vara om min kontakt med mina informanter skulle ske via mail, telefon eller fysiskt i respektive medlemsland? Utifrån min frågeställning hade det troligtvis varit svårt att utföra en kvantitativ studie, då min frågeställning är av en undersökande karaktär.

4.2 Insamling av material

Vid en litteraturstudie finns det två informationssökningar; den inledande informationssökningen och den egentliga informationssökningen (Östlundh 2012 s. 59). I den inledande sökningen sökes bakgrundsinformation, detta för att få kunskap om problemområdet. Den egentliga informationssökningen är den fördjupade sökningen, som till stor del består av vetenskapliga artiklar och avhandlingar (ibid. s. 59).

Den inledande informationssökningen inleddes med att jag sökte på *ensamkommande barn* på Google och i bibliotekskatalogen på HKR. Sökningen på Google navigerade mig till myndighetssidor som Socialstyrelsen, Migrationsverket och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL). Till denna inledande informationssökning sökte jag även efter uppsatser om ensamkommande barn på Uppsatser.se, för att få tips på källor. Referenserna som jag sedan valde sökte jag upp på Summon@hkr via författare och titel. Att söka referenser från andra källor benämns som sekundärsökning, det är tidssparande och ökar chanserna att finna relevant litteratur (Östlundh 2012 s. 75).

Den egentliga informationssökningen skedde under tiden 27 maj till 1 juni. Vid denna sökning har jag uteslutande enbart använt mig av Summon@hkr, en söktjänst som bland annat söker i de databaser och tidskrifter som högskolans bibliotek prenumererar på (HKR). Sökorden som användes var *unaccompanied refugee children*, *immigrant child european union*, *convention on the right of children* och *EU regulation Dublin II*. Under sökningen hade jag en del avgränsningar, jag sökte enbart efter artiklar ifrån vetenskapligt granskade publikationer med ämnesord som *Europe*, *human rights*, *unaccompanied children* och *EU*. Ämnesord som var medicinskt relaterade uteslöts, som *PTSD*, *depression*, *mental health* och *psychology*. Avgränsningen motiverades med att begränsa sökresultaten till litteratur om EU:s migrationspolitik och rättighetsperspektivet samt utesluta medicinsk litteratur.

Unaccompanied refugee children gav sex träffar, *immigrant child european union* gav 25 träffar. *Convention on the right of children* gav 63 träffar och *EU regulation Dublin II* gav 18 träffar. Då sökresultaten av sökningarna blev begränsade, och flera artiklar inte hade med problemområdet att göra, sökte jag åter på samma sökord men denna gång utan begränsningar i ämnesorden. Sökresultaten blev fler träffar och flera artiklar sparades. Ett sökdocument över mitt tillvägagångssätt finns bifogad som *Bilaga 1* i slutet av uppsatsen.

Kritik till denna form av metod och design är att en begränsad mängd relevant forskning väljs ut och att det finns risk för ett selektivt urval som skulle kunna stödja författarens egna utgångspunkter. För att undvika detta bör ett kritiskt förhållningssätt antas vid bearbetningen av urvalet (Friberg 2012a s. 134,135).

4.3 Urval

Urvalet består av nio vetenskapliga artiklar, två rapporter och en doktorsavhandling. Artiklarna valdes ut noggrant genom dess titel, ifall titeln verkade intressant eller skulle kunna tänkas svara min frågeställning. Jag läste artiklarnas abstract för att avgöra ifall de skulle passa som material. På detta sätt har jag valt ut mitt urval. Som skrivet ovan var flera av träffarna på mina sökord irrelevanta för min frågeställning och flera träffar hade inget med själva problemområdet att göra. Ett mål har varit att snäva till ämnet utifrån mig frågeställning istället för att fördjupa mig i all litteratur om ensamkommande barn.

Den resterande litteraturen är från så kallad sekundärsökning vilka jag har sökt via titel och författare på Summon@hkr. Värt att nämna är att många av mina källor från sekundärsökningen kom upp vid sökningen av sökorden ovan. De flesta artiklar från min sekundärsökning kommer från en och samma forskningsöversikt (Brunnberg, Borg och Fridström 2011), som visade sig vara mycket användbar. Forskningsöversikten presenterade aktuell forskning om ensamkommande barn internationellt utifrån flera teman. Rapporterna kom jag över under den inledande sökning och ansåg de skulle passa till analys material utifrån mina frågeställningar. Jag läste igenom mitt urval en gång och gjorde där efter ännu ett urval där jag valde bort sex artiklar jag inte tyckte svarade mitt syfte.

4.4 Genomförande

Efter jag läst igenom mitt urval två till tre gånger gjorde jag en sammanställning av studierna som jag printat ut på pappersark för att få en bättre översikt av mitt material (Friberg 2012b s. 128). Friberg (2012b) skriver att genom utskrift av varje studies resultat på pappersark kan författaren få en överblick om vad som ska till analys (ibid. s. 128). Efter det har jag bearbetat mitt material och delat upp det i teman utifrån mitt syfte och frågeställning (ibid. s. 128). Genom sammanställning av studiernas resultat kan likheter och skillnader identifieras och kategoriseras till olika teman (Friberg 2012b s. 128). Utifrån det har jag genomfört min analys. För att underlätta arbetet har jag i min bearbetning färgkodat både artiklar och teman, på så sätt har jag kunnat strukturera upp mitt material.

4.5 Hermeneutik

Hermeneutiken kännetecknas av hur vi förstår och tolkar en text och skapar mening av detta (Larsson 2005 s. 93; Allwood & Erikson 2010 s. 91). Det finns flera olika inriktningar inom hermeneutiken (Allwood & Erikson 2010 s. 92) och jag har inte som avsikt att redogöra dessa, utan min avsikt är att redogöra de grundläggande dragen.

Kunskap som erhålls har sin grund i tolkning, inkluderat vetenskaplig kunskap men även vardaglig kunskap. Den här kunskapen, eller förståelse skapas av de förkunskaper en besitter. Denna förförståelse är ett resultat av ens erfarenheter, av kulturen och samhället som råder. En författare kan alltså inte vara utan förförståelse och det är genom förförståelsen kunskapen skapas (Allwood & Erikson 2010 s. 95). En och samma text kan alltså tolkas på olika vis, beroende på förförståelsen läsaren har och de olika tolkningarna är sanna, det finns inget rätt eller fel (ibid. s. 98).

4.6 Etik

Då jag valt att göra en litteraturstudie har jag inte behövt förhålla mig till etiska principer som rör frivillighet och integritet, jag har istället behövt förhålla mig till etiska riktlinjer som berör mitt urval och framföring (Bryman 2008 s. 131). Etiska övervägande i en litteraturstudie är att välja artiklar som speglar hela spektrumet som kan tänkas svara syftet och frågeställningen och inte enbart välja de artiklar som stödjer författarens ståndpunkter (ibid. s.143). Författaren bör ha en objektiv framtoning, vilket kan vara en svårighet. Bryman exemplifierar med feministiska forskare som istället för att ha ett objektiva förhållningssätt, vilket är oförenligt med feministiska forskare, uppmärksammar dem den ojämställdheten som råder i ett patriarkalt samhälle (ibid. s. 143). Ibland är det till och med nödvändigt för forskare att ta ställning, som exemplet ovan, att då rikta strålkastarna mot kvinnors ogynnsamma situation. I mitt fall har majoriteten av urvalet speglat det Bryman skriver, fast fokus har varit på ensamkommande barns utsatta situation, även de artiklar jag exkluderat i min urvalsprocess.

4.7 Metoddiskussion

Designen jag valt är en litteraturöversikt, vilket innebär en överblick av befintlig forskning inom ett område (Friberg 2012a s. 134). Då jag är i ett lärandestadium har jag provat mig fram och experimenterat, vilket har resulterat i nya kunskaper men också några återvändsgränder. Detta har varit en utmaning då jag själv tycker jag haft ett litet urval samtidigt som jag försökt

fånga hela spektrumet utifrån mitt syfte och frågeställningar. Trots det skalade jag av mitt urval för det annars skulle blivit övermäktigt. Jag trodde nämligen till en början det skulle vara betydligt enklare att läsa de vetenskapliga artiklarna och rapporterna, vilket visade sig vara tidskrävande och satte min koncentration på prov.

Nu i efterhand när jag tittar på mitt urval, kan jag tycka att vissa artiklar har varit lite gamla då de publicerats under tidigt 2000-tal. Ting förändras och det kan mycket möjligt vara så att det artikeln skildrar inte är verkligheten idag. Utöver det påminner artiklarnas resultat om varandra, vilket betyder att även om det inte ser ut så idag så har det varit den verklighet som fanns. Något jag saknat var artiklar som visade den andra sidan, vad som har fungerat, jag tror inte att det alltid gå till som artiklarna illustrerar, att det finns en god sida av det hela. Men utifrån min egen erfarenhet är det alltid lättare att se och visa det negativa än det positiva.

När jag tänker på mina valda teoretiska perspektiv har jag ansett de har passat, dock har analysarbetet inte alltid gått som jag tänkt mig, då vissa delar av mitt material var lättare att se utifrån de valda teoretiska perspektiven, medan vissa delar var svårare att se utifrån dem och tillämpa dem på ett sätt som tillfredsställer mig.

5. Teoretiska perspektiv

5.1 Barnrättsperspektiv – FN:s Barnkonvention

Barnrättsperspektivet är ett självklart val som perspektiv då jag vill undersöka tillämpningen av EU:s migrationspolitik ur ett barnrättsperspektiv genom barnkonventionens bestämmelser. Jag kommer inte presentera hela konventionen utan enbart de grundläggande bestämmelserna.

Det finns flera grundläggande skyldigheter för de länder som ratificerat Barnkonventionen, lika så finns det flera grundläggande rättigheter för barn i dessa länder som konventionsländerna erkänt genom ratificering och inkorporering av konventionen (art. 2, 4). I enlighet med bestämmelserna i art. 44 ska konventionsstaterna rapportera åtgärder de utfört för att förbättra barns rätt och dess framsteg. Alla barn omfattas av konventionen, oavsett etnicitet, religion, social bakgrund, politisk uppfattning och handikapp (art 2) (UNICEF 2013). Genom ratificering av FN:s Barnkonvention har konventionsstaterna åtagit sin flera skyldigheter att säkerställa barns rättigheter i sitt land (art. 2, 4). I stora drag ska konventionsstaterna erkänna barns rätt till liv och säkerställa barns överlevnad och utveckling (art. 6) samt agera utifrån barnets bästa (art. 3), oavsett privat eller offentlig institution. Barn har rätt att få bilda sina egna åsikter och rätt att bli hörda i beslut som berör dem (art 12). Likaså har barn rätt till sjukvård (art 24) och utbildning (art. 28) samt erkännande av barns rätt till gynnsam levnadsstandard (art. 27). Det är konventionsstaternas skyldighet att förverkliga ovan nämnda (UNICEF 2013).

Barn som söker flyktingstatus eller innehar flyktingstatus, oavsett om de är ensamkommande eller inte, ska få lämplig skydd och hjälp, men också samarbeta mellanstatliga organ och icke-statliga organ för att skydda och hjälpa barnen, men också hjälpa dem att spåra föräldrar och familj och barnen är ensamkommande (art. 22) (UNICEF 2013). Barn får heller inte frihetsberövas, om det inte finns skäl för det, om så är fallet ska barn behandlas humant och med respekt. Barn som frihetsberövas får inte hållas tillsammans med för barnet främmande vuxna, heller inte utsättas för omänsklig och förnedrande behandling (art. 37). Barn ska skyddas från alla former av våld och utnyttjanden (art. 36) (UNICEF 2013).

5.2 Foucaults maktanalys

Foucaults maktanalys är ett teoretiskt perspektiv som jag under arbetets gång valt att ta med, då jag upptäckte flera paralleller mellan det som skildrades i mitt material och maktanalysen. För detta har jag använt mig av *Foucault – en introduktion* av Nilsson (2008) och *Michel Foucault och sanningens historia* av Lindgren (2007).

Makt kan yttras på olika vis och olika makttekniker finns till förfogande. Jag har valt att fokusera på den disciplinära makten då det i huvudsak är den typ av makt jag tänkt på när jag läst mitt material. Lindgren beskriver att den disciplinära makten kännetecknas av en hierarkisk kontroll över det som anses vara det normala, där avvikelser identifieras genom examensprocesser som exempelvis en utredning eller undersökning (Lindgren 2007 s. 359; Nilsson 2008 s. 91). Det innebär en ständig kontroll över de subjekt vilka omfattas av makten, en systematisk övervakning (Nilsson 2008 s. 100). Detta övergår till en målinriktad och väl kalkylerad makt för att kontrollera subjekten (ibid. s. 87). Nilsson skriver att Foucault menade att disciplin inte är en myndighet eller institution, utan den typ av makt som utövas, en makt som i och för sig kan utövas av myndigheter och institutioner (ibid. s. 91, 101). Nilsson fortsätter med att Foucault ansåg att makt aldrig kan vara total, då existerar enbart förtryck och dominans (Nilsson 2008 s. 93). Det innebär att där det finns makt finns det också motstånd, en maktrelation (ibid. s. 92).

Det maktelement där den disciplinerade makten, enligt Foucault, är som tydligast är fängelset (Nilsson 2008 s. 106). Fången är inte bara en fånge, utan också en definition av det subjekt som blir föremål för den disciplinära makten, under ständig övervakning och reglerad vardag (ibid. s. 106). Subjektet kan varken gå in i eller lämna institutionen frivilligt, inte heller röra sig fritt inom den (Nilsson 2008 s. 106). Lindgren skriver att ett exempel av den disciplinära makten är Jeremy Benthams Panoptikon, det allseende ögat (Lindgren 2007 s. 357).

Panoptikon enligt Bentham skulle bestå av en yttre ring av celler med gallerdörrar inåt där ett inre vaktorn skulle vara placerad, vilka cellerna skulle vara byggda runt. På detta sätt skulle cellerna alltid vara övervakade och fångarna alltid känna sig övervakade (ibid. s. 357). Med denna modell effektiviseras övervakningen och fången tvungen att inrätta sitt liv utifrån vetenskapen om att bli sedd (ibid. s. 356).

6. Resultat och Analys

I detta avsnitt har jag delat upp resultatet i olika teman för att bättre få en överblick, följt av en sammanfattande analys.

6.1 Resultat

Kontrollfunktioner

Det finns tre huvudsakliga kontrollfunktioner i EU som träder fram i litteraturen. Följande är Eurodac, Dublinförordningen och Frontex.

Eurodac beskrivs som ett instrument för att identifiera asylsökande som trätt in innanför EU:s gränser, en databas som håller information om den asylsökande, information som fingeravtryck, ålder, ursprung och första ankomstland etcetera. (Lenart 2012 s. 14).

Introduceringen av Eurodac har lett till en mer omfattande övervakning och kontroll av ensamkommande barn i bland annat Storbritannien. Det har i huvudsak yttrat sig i fler dokumenterade fingeravtryck och större kontroll av giltiga ID-handlingar (Cemlyn & Briskman 2003 s. 164). I EU-kommissionens rapport från 2012 kan det bland annat utläsas att det finns behov av förbättring för identifikation av ensamkommande barn som träder in i EU (European Commission 2012 s. 2). Dokumenterade konsekvenser av Eurodac har visats sig i att asylsökande exempelvis har bränt bort sina fingeravtryck, eller fränt bort fingeravtryck med syra på grund av rädsla för att bli identifierad eller deporterad till ett annat land (Lenart 2012 s. 14).

I litteraturen beskrivs det att Dublinförordningen designades för att effektivisera EU:s asylsystem, men även för att förhindra två av EU oönskade fenomen. Det första är flyktingar i cirkulation mellan EU-medlemsländer, men även cirkulation av illegala invandrare inom medlemsländerna. Det andra är vad Lenart (2012) kallar ”asylhopping” som innebär att en asylsökande håller flera asylsökningar i flera medlemsländer för att sedan välja det land med mildast asylpolitik (Lenart 2012 s. 7, 13). Dublinförordningen¹ fungerar som en kontrollfunktion som determinerar vilket medlemsland som är ansvarigt för den asylsökande. Detta härstammar ur ett solidariskt synsätt för en jämnare fördelning, men har istället lett till en skev fördelning där de södra- och östra medlemsländerna får betydligt fler asylsökningar

¹ För utförligare information om Dublinförordningen, se Bakgrund.

(Lenart 2012 s. 13). Exempelvis har den maltesiska regeringen uttryckt rädsla för att bli invaderade av migranter genom Dublinförordningen (Klepp 2010 s. 15). Med Dublinförordningen skulle ett beslut av asylansökan, oavsett utfall, leda till en enhetlig status och giltig i hela EU. Det innebär att en person som beviljats asyl i ett EU-medlemsland kan röra sig fritt inom de fria gränserna, men nekad asyl resulterar i exkludering från asylsökningar i andra medlemsländer och status som illegal invandrare i andra medlemsländer (Lenart 2012 s. 6). Lenart beskriver att även om en asylsökande fått avslag kan ett annat medlemsland pröva en asylansökan av egen fri vilja (ibid. s. 7). Lenart problematiserar relationen mellan Dublinförordningen och Europakonventionen för mänskliga rättigheter, att det finns kryphål i det juridiska utrymmet där Dublinförordningen har företräde. Exempelvis när en asylsökande förflyttas mellan medlemsländer i enlighet med Dublinförordningen och inskränker på personens mänskliga rättigheter som rätt till grundläggande frihet eller kränkande och omänsklig behandling, kan den asylsökande inte förlita sig på de internationella bestämmelserna av de mänskliga rättigheterna då Dublinförordningen är direkt applicerbar (ibid. s. 10, 11). Andra orosmoment som belyses är att alla medlemsländer inte kan ge lika skydd till den asylsökande och inte heller ses som säkra länder då det finns risk för den asylsökande att hamna i förvar för att förhindra hen att lämna det aktuella landet under utredningen av vilket som är ansvarigt medlemsland (ibid. s. 12). I Grekland finns det risk för att ensamkommande barn förvandlas till illegala invandrare när de på olovligt vis tar sig vidare till andra medlemsländer för att undgå det grekiska asylsystemet, som ofta innebär att de blir nekad asyl eller sätts i förvar (Human Right Watch 2008 s. 42).

Frontex uppgift är att patrullera runt EU:s yttre gränser och förhindra illegala invandrare från att träda in i EU-territorium, vilket Klepp (2010) problematiserar verksamheten i förhållande till europeiskt flyktingskydd, då det finns risk att avvisade migranter riskerar bli förföljda eller utsatta för fängelse och dödsstraff om de återvänder till ursprungslandet (Klepp 2010 s. 2). Samtidigt beskriver EU-kommissionen att det finns behov av att utbilda gränsbevakning och Frontex i hur de ska bemöta ensamkommande barn vid EU:s externa gränser samt informera om risker med osäker invandring (European Commission 2012 s. 6,7). Kommissionen rapporterar också om att Spanien och Italiens inflöde av illegala invandrare har ökat, men det har skett en skiftning från traditionella nationaliteter som Albanien och Moldavien till flyktingar från Nordafrika och Mellanöstern (European Commission 2012 s. 3). Lenart beskriver att behovet av en förbättrad och hårdare gränsbevakning vid EU:s externa gränser

en konsekvens av EU:s avskaffande av de interna gränserna och att denna sorts politik har skapat, vad Lenart kallar, ”Fortress Europe” (Lenart 2012 s. 5).

Förvar

Flera studier beskriver hur ensamkommande barn hålls i förvar runt om i Europa (bland annat Fekete 2007; Cemlyn & Briskman 2003; Bhabha 2009; Human Right Watch 2008). Cirka 100 000 ensamkommande barn hölls i förvar i EU år 2007 och enbart i Storbritannien hålls cirka 2 000 barn hålls i förvar varje år och i Belgien cirka 600 ensamkommande barn år 2005 (Fekete 2007 s. 96). Belgiska myndigheter motiverar förvar med att skydda ensamkommande barn från exploatering och utnyttjande av vuxna (Bhabha 2009 s. 439). Det uppskattades att cirka 50 % av de ensamkommande barnen i Danmark någon gång hållits i förvar (Fekete 2007 s. 94). Statistik visa också att Storbritannien håller fler barn i förvar och under längre tidsperioder än jämlika länder (Fekete 2007 s. 94; Cemlyn & Briskman 2003 s. 170). I Grekland hålls barn i förvar på rutin då det inte finns adekvata mottagningsresurser för att hantera de ensamkommande barnen, vilket resulterar i förvar. Liknande situation återfinns i andra länder som bland annat Spanien (Human Right Watch 2008 s. 53; Fekete 2007 s. 97). Det händer att ensamkommande barn hålls i förvar tillsammans med vuxna i fängesliknande anläggningar (Human Right Watch 2008 s. 53). Grekisk lag tillåter att barn hålls i förvar om det finns risk för att barnet kommer försvinna (ibid. s. 53).

Mellan åren 2001 och 2003 utredde Grekiska UNHCR 12 mottagningsanläggningar, där de redovisade att barn bland annat hölls tillsammans med vuxna och under grymma förhållanden. Exempelvis hölls cirka 100 barn och vuxna i en anläggning med fem rum, två toaletter och en dusch (Fekete 2007 s. 96). Bhabha (2009) jämför barn i förvar med koncentrationsläger och syftar då på att förvarsanläggningarna existerar utanför ett lands juridiska förhållanden, i ett juridiskt vakuum men samtidigt innanför landets gränser. Barn som hålls i förvar kan få förödande konsekvenser på grund av ovissheten och isoleringen som följer (Bhabha 2009 s. 431, 432). Fekete beskriver att länder som håller barn i förvar överträder internationella överenskommelser som FN:s Barnkonvention, hur barn ska behandlas, men också FN:s konvention för ungdomar som blir berövade sin frihet samt EU:s egna direktiv (Fekete 2007 s. 94). Hon jämför frihetsberövade barn med barnmisshandel, då myndigheter aldrig kan veta vad barnet tidigare upplevt, exempelvis om de blivit torterade, varit frihetsberövade. Likaså riskerar barn bli vittne till andra människor som skadar sig själva, eller att barnet skadar sig själv (ibid. s. 100, 101).

Barns bästa i asylprocessen

Barn som söker asyl genomgår samma procedur som vuxna, det vill säga utredningen om barnet kan erhålla flyktingstatus eller alternativt skyddsbehövande. Där efter beslutas det om barnet har rätt till permanent uppehållstillstånd eller inte (Derulyne & Broekart 2008 s. 324). Drywood (2011) skriver där emot att barn är speciellt sårbara till skillnad från vuxna i liknande situationer, då barn har andra skyddsbehov än vuxna (Drywood 2011 s. 408). Att barn är dubbelt utsatta då de både är barn och skyddsbehövande (ibid s. 409). Derulyne och Broekart (2008) skriver att bestämmelserna i Barnkonventionen ska användas som huvudkriterium för hur myndigheter ska överväga asylansökningar av barn (Derulyne & Broekart 2008 s. 320). Samtidigt finns det kritik mot FN:s Barnkonvention som påpekar att det är oklart när barnets bästa har företräde framför andra intressen, såsom samhällets intressen (Kalverboer, Zijlstra, Brummelaar, Huygen, Winter & Knorth 2011s. 4). Engebrigsten (2003) skriver att barnets bästa ska sättas i relation till barnets helhetsituation. Det beskrivs att barnets bästa utifrån FN:s Barnkonvention kan vara missvisande som beslutsunderlag då barnets bästa är en definitionsfråga (ibid. s. 196, 198). Konventionens bestämmelse bör sättas i ett meningsfullt sammanhang (ibid. s. 198). Ett exempel på det är Engebrigstens studie som behandlar om beslut gällande familjeåterförening tas utifrån barnets eller statens intresse (Engebrigsten 2003 s. 191, 192). Till studien har handläggare intervjuat och observationer av utredningssamtal gjorde (ibid. s. 191). Det framgår att norska myndigheter vill minska, till och med förhindra, invandring av barn, då de inte anser det är förenligt med barnets bästa, då barnets bästa enligt myndigheterna är att vara tillsammans med sin familj (ibid. s. 193). Detta synsätt härstammar ifrån de norska myndigheters definition av ensamkommande barn, vilket är att ensamkommande barn inte har några föräldrar alls. Definitionen förutsätter att barnen inte har rätt till familjeåterförening (ibid. s. 198). Enligt studien förvandlas barn som inte uppfyller kriterierna för definitionen till illegala invandrare (ibid. s. 198). Bakom definitionen finns en attityd att ensamkommande barn är så kallade ”anchor child”, barn som av sin familj skickas till ett gynnsammare land och när barnet fått permanent uppehållstillstånd ansöker barnen om familjeåterförening i värdlandet (ibid. s. 192). Engebrigsten markerar att ytterst få familjeåterföreningar godkänns, både barn och familj måste inneha en erkänd flyktingstatus för rätten att återförenas i Norge (ibid. s. 195).

I asylutredningsprocessen är det viktigt att barn blir hörda och deras utsagor tas på allvar. Keselman (2009) har undersökt ensamkommande barn i asylutredningssamtal med tolk

(Keselman 2009 s. 1). Keselman skriver att Sverige har bra rykte om sig för att ta hänsyn till mänskliga rättigheter, men menar att det finns kritik om den praktiska implementeringen av FN:s Barnkonvention (ibid. s. 10). I sin studie identifierade ovanstående felaktiga återgivelse av tolkarna, såsom modifiering av innehållet som expanderad eller förenklad version, av handläggarna och barnen utsagor. Nästan hälften av tolkarna i de 26 ärenden förvrängde innehållet och en tredjedel förändrade frågans innehåll (ibid. s. 31). Keselman upptäckte också att barnens rätt till att bli hörd utmanades eller ifrågasattes när tolkarna exkluderade, misstrodde eller vägledde (styra utsagan mot sin egen tolkning) barnets historia (ibid. s. 36). Keselman skriver att orutinerade tolkar inte borde tolka vid utredningssamtal då det äventyrar barnets rätt att bli hörd och föra sin egen talan på ett rättssäkert sätt (ibid. s. 33) och i värsta fall påverka utredningens utfall (ibid. s. 35). Ytterligare som upptäcktes var att vissa tolkar exkluderade barnet som aktör och relaterade till barnet som en informant och inte som barn (ibid. s. 36). I Grekland har unga asylsökande att de inte fått berätta sin historia eller vara delaktiga när de blivit intervjuade vid asylutredningssamtal (Human Right Watch 2008 s. 46). Vissa barn berättade att de blivit tillsagda av handläggaren att säga de anlät till Grekland av ekonomiska skäl, eller avfärdat barnets utsaga genom att registrera barnet som ekonomisk invandrare (ibid. s. 49).

Barns rätt till...

I detta avsnitt kommer det behandlas ensamkommande barns rätt till utbildning, sjukvård legal målsman och slutligen social omsorg.

Återkommande i litteraturen är att många medlemsländer har en restriktiv asylpolitik som ses som viktigare än appliceringen av Barnkonventionens bestämmelser och att det finns en motsägelse mellan EU:s policys och vissa medlemsländers regleringar om barns rätt i asylprocessen (Kaleboer et al. 2011 s. 12). Exempelvis beskriver Bhabha (2009) att flera medlemsländer i EU inte erkänner ensamkommande barns rättigheter till bland annat utbildning och sjukvård (Bhabha 2009 s. 421, 422; Cemlyn & Briskman 2003 s. 167). Där ibland Spanien, Frankrike och Storbritannien (Bhabha 2009 s. 423). Detta trots EU-kommissionens markering om alla barns rätt till mänskliga rättigheter och statens skyldighet att ge alla barn lika möjligheter oavsett social bakgrund (ibid. s. 416). Samtidigt beskrivs det hur handlingar är starkare än ord, att kommissionen inte gjort mycket för att införliva det (ibid. s. 417).

De flesta EU-medlemsländer har lagstiftat om barns rätt till legala målsmän, tilldelade av staten. Men i praktiken är systemet ibland dysfunktionella och tillämpas inkonsekvens och orättvist (Bhabha 2009 s. 422, 428). Exempelvis i Grekland är det lagstiftat att ensamkommande barn ska bli tilldelad en juridisk målsman som har samma förpliktelser som en förälder (Human Right Watch 2008 s. 16). Dock är systemet dysfunktionellt och det finns varken standard eller rutiner om legala målsmän. Det förekommer att barn blir utan legal målsman, eller att de inte vet vem som är deras tillförordnade (ibid. s. 16). Human Right Watchs rapport visar att tillgången till sin målsman kan göra stor skillnad, till exempel vid asylutredningssamtal. När barnets målsman har närvarat har barnet behandlas på ett markant annorlunda vis, de har fått berätta sin historia fullt och behandlats på ett värdigt vis (ibid. s. 2006 s. 49). I andra länder, exempelvis Belgien är det också lagstiftat att ensamkommande barn ska bli tilldelad en legal målsman. Dennes uppgifter är att finna en varaktig lösning på barnets situation och se till barnets intresse och behov i alla aspekter samt företräda barnet juridiskt (Derulyne & Broekart 2008 s. 325). Uppdraget upphör när barnet uppnått myndig ålder eller lämnar landet (ibid. s. 325).

Cemlyn & Briskman skriver att barn i Storbritannien blir systematiskt berövade sina rättigheter (Cemlyn & Briskman 2003 s. 168). Till exempel har vissa ensamkommande barn liten eller ingen kontakt med socialtjänst, eller får hjälp som inte tillfredsställer deras behov på ett adekvat sätt (ibid. s. 168). Det finns exempel på där ensamkommande barn fått bo på vandrarhem och dylikt istället för ett adekvat boende utifrån dess behov (ibid. s. 168). De skriver att Storbritannien nonchalerar bestämmelserna i FN:s Barnkonvention och övriga konventioner för mänskliga rättigheter (ibid. s. 172). EU-regeringar legitimerar att ensamkommande barn inte har samma behov av skydd som andra barn (Fekete 2007 s. 100). Däremot illustrerar Kohli (2006) positiva resultat i arbetet med ensamkommande barn sin studie (Kohli 2006 s. 4). Till studien har Kohli intervjuat socialsekreterare i Storbritannien om deras arbete med ensamkommande barn. Resultatet visar att den enskilde socialsekreteraren gör det bästa utifrån de givna premisser som finns (ibid. s. 6). Vissa socialsekreterare poängterar vikten av att ha en relation till den unge, ömsesidig respekt och tillit, inte förrän detta är uppnått kan barnet känna sig tryggt och lita på socialsekreteraren (ibid s. 6, 7). När ovanstående finns kan barnet öppna upp sig och kommunicera, då kan socialsekreteraren hjälpa den unge utifrån dess behov, men även sätta ord på känslor och upplevelser samt formulera sin historia till en meningsfull kontext (ibid. s. 7, 8). På motsvarande vis visar

Cemlyn & Briskman att god praktik är möjlig med strategiska planer, resurser, träning och organisering (Cemlyn och Briskman 2003 s. 173).

6.2 Sammanfattande analys

Lenart beskriver att Dublinförordningen fungerar som en kontrollfunktion som determinerar vilket medlemsland som är ansvarig för hanteringen av en asylansökan. Hon menar också att dess syfte inte enbart är effektivisering av asylsystemet, utan också för att förhindra asylsökare i "cirkulation" och "asylshopping" (Lenart 2012 s. 7, 13). Utifrån Foucaults maktanalysperspektiv kan Dublinförordningen ses som en hierarkisk kontroll som reglerar vilket land den asylsökande ska vistas i. Hotet av den disciplinära maktens främsta kontrollorgan fängelset (Nilsson 2008 s. 106) för de som inte infinner sig under makten som Dublinförordningen skildrar, är ständigt närvarande. Genom att sända tillbaka ett subjekt till det som utges vara det rätta landet, normaliseras på så vis denna avvikelse. Nilsson skriver att Foucault menade att den disciplinära makten utövas från en strategisk position och att maktrelationerna är på samma gång målinriktade och icke-subjektiva, men menar samtidigt att de som utövar makten är medvetna om vad de gör (ibid. s. 87), jag tänker bland annat på det Lenart poängterar, att i det juridiska utrymmet finns det möjlighet för Dublinförordningens företrädare framför grundläggande mänskliga rättigheter (Lenart 2012 s. 10, 11). Med administrativa tekniker och metoder för normalisering kan makten placeras inom den rättsliga sfären (Lindgren 2007 s. 360), det vill säga bland annat Dublinförordningen. En annan kontrollfunktion i EU är Eurodac, en databas som håller information om den asylsökande såsom, fingeravtryck och personinformation (Lenart 2010 s. 14). Eurodac kan ses som ett virtuellt Panoptikon där övervakningen av subjekten är ett faktum och de som är föremål för övervakningen måste inrätta sina liv utifrån den ständiga övervakningen och risken att bli sedd (Lindgren 2007 s. 357). Frontex kan också ses som ett kontrollorgan vars syfte är att förhindra illegala invandrare från att träda in på EU-territorium (Klepp 2010 s. 2). Lik Dublinförordningen kan Frontex också ses som ett resultat av den administrativa makt EU har, där denna exkluderingsmaskin av människor legitimeras och normaliseras genom olika program och riktlinjer på (Lindgren 2007 s. 360). EU skulle under dessa premisser kunna ses som ett omvänt fängelse där Frontex är fångvaktare som hindrar frirörlighet in och Dublinförordningen som förhindrar fri rörlighet inom institutionen (Nilsson 2008 s. 106).

Baserat på det som utläses av litteraturen kan förvar ses som ett synonym till fängelse, då det finns många likheter mellan förvar och fängelsets disciplin. Barnen väljer inte själva att sättas i förvar, de väljer heller inte själva när de lämnar förvaret, lika lite frihet i förvaret, det är precis som Nilsson beskriver fängelsets disciplin (Nilsson 2008 s. 106). Barn hålls i förvar av olika anledningar; det finns risk att barnet försvinner, för att skydda barnet från en främmande omgivning eller för att det inte finns andra alternativ på grund av resurser. Syftet med förvar är då inte uttalat att korrigera barnen till normalisering eller straffa barnen för brott de sonat, men sett utifrån straffas barnen för dem trätt in på EU:s territorium. Ur ett barnrättsperspektiv befinner sig barnet i ett juridiskt vakuum, de befinner sig utanför landets normala jurisdiktion men samtidigt subventionerat av staten (Bhabha 2009 s. 431, 432). Som överrenskomet i FN:s Barnkonvention ska barn inte frihetsberövas om det inte finns skäl för det (UNICEF art. 37). Det som framgår i litteraturen är att barn frihetsberövas på ett godtyckligt vis. Myndigheter har inte lämplig beredskap och resurser för att hantera ensamkommande barn, vilket speglar att barn faktiskt inte frihetsberövas som det slutgiltiga alternativet för barnets bästa. Motiveringen att skydda dem från vuxna som potentiellt vill dem illa kan ses som ett ohållbart argument, då andra barn som riskeras utsättas för våld låses inte in, utan sociala och polisiära insatser sätt in för att skydda dem.

Sammantaget tillämpas FN:s Barnkonvention på ett sätt som är motsägelsefullt gentemot bestämmelserna i konventionen. Det repeteras om igen hur ensamkommande barn inte anses ha samma skyddsbehov som andra barn, eller hur ensamkommande barns rättigheter systematiskt avfärdas. Exempelvis att barn i asylprocessen möter samma väg som vuxna, det innebär att barns inte erkänns som barn, då andra utsatta barn omfattas av regleringar och processer specifikt utformade för barn, exempelvis vid trafficking (Derulyn & Broekart 2008 s. 324). Eller barn som exkluderas från skola, sjukvård och social omsorg (Bhabha 2009 s. 421, 422; Cemlyn & Briskman 2003 s. 167). Den nationella populationen i samma åldrar exkluderas inte från sina rättigheter, vilket kan tyckas grunda sig i ett rasistiskt tänkande. Eller barns röst, där tolkar eller handläggare förhindrar barns röster genom att blockera och modifiera barnets utsaga på diverse vis, eller misstror barnet (Keselman 2009 s. 31, 36; Human Right Watch 2008 s. 46, 49). I det fallet är tolken och handläggaren makten som har möjlighet att förändra barnets historia och framtid (ibid. s. 35). Det kan ses som att de korrigerar barnets historia för att anpassas till det som anses vara normalt och godkänt för att beviljas asyl, eller anser att barnets inte har skäl nog, till barnets ovetskap om vad som sägs.

Ytterligare ett problem är legala målsmän, där litteraturen visar att systemen för dessa är dysfunktionella vilket yttrar sig i att barn inte får tillgång till sina målsmän, eller det inte finns rutiner för hur målsmän ska verka (Bhabha 2009 s. 422, 428; Human Right Watch 2008 s. 16). Hela principen om barnens rätt till omvårdnad fallerar, vilket är en förutsättning för barnet ska få skydd, omvårdnad och sina rättigheter tillgodosedda (UNICEF 2013 art. 3).

Den andra sidan av materialet visar att bestämmelserna i konventionen tillämpas på ett sätt som gynnar värdlandet, exempelvis då det ligger i statens intresse att avvisa ensamkommande barn med hänvisning till barnets bästa. Enligt detta synsätt är barnets bästa att vara med dess föräldrar oavsett bakgrundshistoria (Engebrigsten 2003 s. 193). Samtidigt finns det bevis för hur konventionens bestämmelser används på ett positivt sätt, utifrån barnets perspektiv, exempelvis där socialsekreterare lyssnar till barnet med respekt och hjälper med att sätta ord på upplevelser och formulera sin historia, eller där barn tilldelas målsmän vilka är tilltänkta att verka för barnets bästa och tillgodose dess behov (Kohli 2006 s. 6-8).

7. Konklusion

När jag började min studie hade jag en förförståelse om ensamkommande barns situation i EU, att barn inte alltid behandlas på ett vis som speglar barnets bästa. Som jag skrev i min förförståelse i *Problemställning* baseras den utifrån den förkunskap jag redan har. Med min förförståelse och kunskap har jag tolkat litteraturen jag läst, vilket har visat sig stämma överens med min förförståelse.

Utifrån litteraturen är att EU-organet är en maskin som kontrollerar och korrigerar abnormiteter i den Europeiska Unionen. Människor, där ibland barn, sätts i förvar, avvisas och deporteras. Det rent politiska omfattar alla människor som söker skydd i EU, men när det gäller barn visar det att översättningen från lag till praktik har misslyckats runt om i Europa och att barns rättigheter i praktiken ofta är baserade på den juridiska statusen som illegal invandrare eller asylsökande och inte efter barnets behov. Det tycks finnas en ovilja att ge ensamkommande barn lika rättigheter och behandling som de europeiska barnen, vilket är ett synsätt som inte bejakar alla människors lika värde, jag tror dock inte att det är unikt för enbart Europa. Det rättfärdigas med olika juridiska element som bland annat Dublinförordningen och. Att litteraturen visar denna verklighet betyder att attityderna inte har förändrats sedan Europakonventionens inträdde efter andra världskrigets slut och FN:s Barnkonventionens introducering för 24 år sedan.

De mest sårbara i det moderna samhället i väst, barn utan föräldrar som inte erkänns som barn på grund av annan etnicitet och religion, exkluderas från samhället och tas inte på allvar. Med denna kunskap kan situationen förändras, om den politiska viljan finns vill säga. Kunskapen kommer bidra till en större förståelse om de ensamkommande barn som kommer till oss i Sverige varit med om och se dem för vad de är. Det finns exempel där samhället har lyckats med omsorgen av ensamkommande barn, som till exempel i Kohlis studie. Men mer kunskap behövs för att möta de ensamkommande barnen och hjälpa dem att läka, få vara barn och ge dem skydd och kärlek alla barn ha rätt till att få.

7.1 Framtida studier

Min studie visar en del av den forskning som finns i EU ur ett politiskt- och barnrättsperspektiv. Intressant hade varit att fördjupa sig i de olika ländernas

migrationsverksamheter, då alla länder inte fungerar lika. Eller fördjupa sig explicit om barn i förvar, socialsekreterares erfarenheter om ensamkommande barn eller ensamkommande barns upplevelser av Dublinförordningen. Det finns många infallsvinklar inom området ensamkommande barn att fördjupa sig i.

8. Referenser

Internet

Europa.eu (2012) *Asyl och migration: EU måste göra mer för att skydda ensamkommande barn.* http://europa.eu/rapid/press-release_IP-12-1033_sv.htm?locale=en (Hämtad 2013-05-20).

EU-upplysningen (2013) *Vad hände med pelarna?* <http://www.eu-upplysningen.se/faq/Fragor-och-svar/Sa-styrs-EU/Vad-hande-med-pelarna/> (Hämtad 2013-06-01).

EU-upplysningen (2013) *Vad är EU?* <http://www.eu-upplysningen.se/faq/Fragor-och-svar/EUs-framvaxt-medlemslander/Vad-ar-EU/> (Hämtad 2013-08-22).

Farmer, Alice (2013) *A Real Life 'Hunger Games'* <http://www.hrw.org/news/2013/05/20/real-life-hunger-games> (Hämtad 2013-08-26).

Malmström, Cecilia (2013) *En Dublinförordning med barnperspektiv.* *Cecilia Malmström – Min Blogg*, 6 juni. <http://ceciliamalmstrom.wordpress.com/2013/06/06/en-dublinforordning-med-barnperspektiv/> (Hämtad 2013-08-21).

Migrationsverket (2013) *Inget land tar emot så många ensamkommande barn som Sverige.* <http://www.migrationsverket.se/info/5675.html> (Hämtad 2012-05-20).

Regeringskansliet (2010) *Stockholmsprogrammet – kort information om EU:s arbetsprogram för rättsliga och inrikes frågor.* Stockholm: Justitiedepartementet. Tillgänglig på internet <http://www.regeringen.se/sb/d/11627/a/119953> (Hämtad 2013-06-01).

Troller, Simone (2010) *In the Migration Trap: Unaccompanied Migrant Children in Europe* <http://www.hrw.org/world-report-2010/migration-trap> (Hämtad 2013-08-26).

UNHCR (2013) *Convention and Protocol relating to the Status of Refugees.* http://www.unhcr.se/se/no_cache/om-oss/1951-aars-flyktingkonvention.html?cid=2020&did=258&sechash=2f21362e (Hämtad 2012-05-20).

UNICEF (2013) *FN:s Barnkonvention*. <http://unicef.se/barnkonventionen>
(Hämtad 2013-05-20).

Litteratur

Allwood, Carl Martin & Erikson, Martin G. (2010) *Grundläggande Vetenskapsteori – för psykologi och andra beteendevetenskaper*. Lund: Studentlitteratur.

Bhabha, Jacqueline (2009) Arendt's Children: Do Today's Children Have Right to Have Right's? *Human Rights Quarterly*, 31 (2): 410-451. DOI: 10.1353/hrq.0.0072.

Brunnberg, Elinor, Borg, Rose-Marie & Fridström, Camilla (2011) *Ensamkommande barn - En forskningsöversikt*. Lund: Studentlitteratur.

Bryman, Alan (2008) *Samhällsvetenskapliga metoder*. Andra uppl. Malmö: Liber.

Cemlyn, Sarah & Briskman, Linda (2003) Asylum, children and social work. *Child and Family Social Work*, 2003 8(3): 163-178. DOI: 10.1016/j.ijlp.2008.06.006.

Deruly, Ilse & Broekart, Eric (2008) Unaccompanied refugee children and adolescent: The glaring contrast between a legal and a psychological perspective. *International journal of Law and Psychiatry*, 31 (4): 319-330.

Drywood, Eleanor (2011) 'Child-proofing' EU law and policy: interrogating the law-making process behind European asylum and immigration provision. *International Journal of Children's Rights*, 19: 405-428.

Engebrigsten, Ada (2003) The child's – or the state's – best interests? An examination of the ways immigration official work with unaccompanied asylum seeking minors in Norway. *Child and Family Social Work*, 8(3): 191-200.

Fälldin, Kerstin, Strand, Görel (2010) *Ensamkommande barn och ungdomar - En praktisk handbok om flyktingbarn*. Stockholm: Natur & Kultur.

Friberg, Febe (2012a) Att göra en litteraturoversikt. I: Friberg, Febe (red.) *Dags för uppsats – Vägledning för litteraturbaserade examensarbeten*. Andra uppl: Lund: Studentlitteratur.

Friberg, Febe (2012b) Att bidra till evidensbaserad omvårdnad med grund i analys av kvalitativ forskning. I: Friberg, Febe (red.) *Dags för uppsats – Vägledning för litteraturbaserade examensarbeten*. Andra uppl. Lund: Studentlitteratur.

Hansen, Peo (2008) *EU:s Migrationspolitik under 50 år - Ett integrerat perspektiv på en motsägelsefull utveckling*. Lund: Studentlitteratur.

Hessle, Marie (2009) *Ensamkommande men inte ensamma: tioårsuppföljning av ensamkommande asylsökande flyktingbarns livsvillkor och erfarenheter som unga vuxna i Sverige*. Doktorsavhandling: Stockholm : Stockholms universitet, 2009

Tillgänglig på Internet: <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:su:diva-29580>

(Hämtad 2013-06-13).

Kalverboer, Margite E., Zijlstra, Elianne, Brummelaar, Mijntje D.C. Ten, Huyghen, Anne-Marie, Winter, Heinrich B. och Knorth, Erik J. (2011) Children first? The Significance of Child-Oriented Social Welfare Reports for Legal Decision-Making in Asylum Procedures. *International Journal of Child & Family Welfare*, 14 (1): 2-18.

Keselman, Olga (2009) *Restricting participation: unaccompanied children in interpreter-mediated asylum hearings in Sweden*. Doktorsavhandling: Linköping: Institutionen för beteendevetenskap och lärande, Linköpings universitet. Tillgänglig på Internet:

<http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:liu:diva-52753>

(Hämtad 2013-05-30).

Klepp, Silja (2010) A Contested Asylum System: The European Union between Refugee Protection and Border Control in the Mediterranean Sea. *European Journal of Migration and Law*, 12 (1): 1-21. DOI: 10.1163/157181610X491169.

Kohli, Ravi K. S. (2006) The Comfort of Strangers: social work practice with unaccompanied asylum-seeking children and young people in the UK. *Child and Family Social Work*, 11(1): 1-10.

Larsson, Sam (2005) Kvalitativ metod – en introduction. I: Larsson, Sam, Lilja, John, Manheimer, Katarina (red.) *Forskningsmetoder i socialt arbete*. Lund: Studentlitteratur.

Lenart, Joanna (2012) 'Fortress Europe': Compliance of the Dublin II Regulation with the European Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms. *Merkourios – International and European Migration Law*, 28 (75): 4-19.

Lindgren, Sven-Åke (2007) Michel Foucault och sanningens historia. I: Månsson, Per (red.) (2007). *Moderna samhällsteorier – Traditioner riktningar teoretiker*. 8 uppl. Stockholm: Nordstedts.
Nilsson, Roddy (2008) *Foucault – en introduktion*. Malmö: Égalité.

von Schéele, Eva, Strandberg, Ingemar (2010) *Ensamkommande barns rätt - En vägledning för den gode mannen, kommunen m.fl.* Stockholm: Nordstedts Juridik.

Wernjö, Ulrika (2011) Unaccompanied asylum-seeking children: Whose perspective? *Childhood*, 19 (4): 495-507. DOI: 101177/0907568211429625.

Östlundh, Linda (2012) Informationssökning. I: Friberg, Febe (red.) *Dags för uppsats – Vägledning för Litteraturbaserade examensarbeten*. Andra uppl. Lund: Studentlitteratur.

Rapporter

European Commission (2012) *Report from The European Commission to the Council and The European Parliament – Mid-term report on the implementation of the Action Plan on Unaccompanied Minors*. Brussels 28.9.2012. Tillgänglig på internet: http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/e-library/docs/uam/uam_report_20120928_en.pdf
(Hämtad 2013-06-11).

Human Right Watch (2008) *Left to Survive – Systematic Failure to Protect Unaccompanied Migrant Children in Greece*. New York: Human Right Watch. Tillgänglig på internet: 2013 från <http://www.hrw.org/reports/2008/12/11/left-survive>
(Hämtad 2013-05-28).

9. Bilaga: Sökdokument

Taget ifrån *Dags för uppsats* (Östlundh 2012 s. 174, bilaga 2).

Del 1: Planering

Examensarbetets arbetstitel
<i>Välkommen till den Europeiska unionen – en litteraturstudie om ensamkommande barn i EU</i>
Frågeställningar
Hur ser översättningen, dvs. appliceringen av EU:s förordningar och direktiv om migration ut i praktiken i EU:s medlemsländer?
Hur tillämpas FN:s Barnkonvention i asylprocessen i EU-medlemsländer? Efterföljs inkorporeringen av FN:s Barnkonvention?
Tänkbara sökord + ev. synonymer
<i>Unaccompanied, immigrant child, european union, convention on the right of children, EU regulation Dublin II.</i>
Typ av information jag kan behöva använda mig av <i>Bakgrundsmaterial, vetenskapligt material, statistik, böcker etc.</i>
Om EU:s migrationspolitik, FN:s Barnkonvention, allmän överblick om ensamkommande barns situation i EU.
Tänkbara informationskällor <i>databaser, bibliotekskataloger, uppslagsverk, böcker etc.</i>
HKR:s bibliotekskatalog, Summon@hkr (databas)

Del 2: Dokumentation och sökanalys

Informationskälla <i>Databas, bibliotekskatalog etc.</i>
Summon@hkr

Sökord/sökformuleringar ev. avgränsningar
Artiklar från vetenskapligt granskade tidsskrifter. Ämnesord: europe, human right, unaccompanied children, EU. Uteslutit ämnesord: alla PTSD, depression, mental health. Språk: alla. Sökord: unaccompanied refugee children
Utvärdering vad blev resultatet av sökningen?
6 träffar varav 1 sparades
Sekundärsökningar/hur gå vidare? nya sökord, referenser/författare etc.
Artiklar från vetenskapligt granskade tidsskrifter. Ämnesord och begränsningar: inga.
Informationskälla
Summon@hkr
Sökord/sökformuleringar
Sökord:unaccompanied refugee children, unaccompanied children EU
Utvärdering
Första 490 träffar, andra 33 träffar varav 2 sparade.
Hur gå vidare?
Söka på synonymer och ordna med ämnesord.
Informationskälla Databas, bibliotekskatalog etc.
Summon@hkr
Sökord/sökformuleringar ev. avgränsningar
Artiklar från vetenskapligt granskade publikationer. Ämnesord: Europe, human right, unaccompanied children, EU. Uteslutit ämnesord: PTSD, depression, mental health. Språk: alla. Sökord: immigrant child european union.
Utvärdering vad blev resultatet av sökningen?

21 träffar varav 1 sparades.
Sekundärsökningar/hur gå vidare? nya sökord, referenser/författare etc.
Artiklar från vetenskapligt granskade publikationer. Inga begränsningar.
Informationskälla
Summon@hkr
Sökrod/sökformuleringar
Samma som ovan
Utvärdering
670 träffar varav 1 sparades.
Hur gå vidare?
Många verkade vara irrelevanta för mig, omöjligt att gå igenom allt. Söka på annat.
Informationskälla Databas, bibliotekskatalog etc.
Summon@hkr
Sökord/sökformuleringar ev. avgränsningar
Artiklar från vetenskapligt granskade publikationer. Ämnesord: Europe, human right, unaccompanied children, EU. Uteslutit ämnesord: PTSD, depression, mental health. Språk: alla. Sökord: Convention on the right of children
Utvärdering vad blev resultatet av sökningen?
63 träffar varav 1 sparad
Sekundärsökningar/hur gå vidare? nya sökord, referenser/författare etc.
Informationskälla
Sökrod/sökformuleringar
Utvärdering
Hur gå vidare?

Informationskälla <i>Databas, bibliotekskatalog etc.</i>
Summon@hkr
Sökord/sökformuleringar <i>ev. avgränsningar</i>
Artiklar från vetenskapligt granskade publikationer. Ämnesord: Europe, human right, unaccompanied children, EU. Uteslutit ämnesord: PTSD, depression, mental health. Språk: alla. Sökord:EU regulation Dublin II
Utvärdering <i>vad blev resultatet av sökningen?</i>
18 träffar ingen sparad
Sekundärsökningar/hur gå vidare? <i>nya sökord, referenser/författare etc.</i>
Informationskälla
Summon@hkr
Sökord/sökformuleringar
Artiklar från vetenskapligt granskade publikationer. Ämnesord: Europe, human right, unaccompanied children, EU. Uteslutit ämnesord: PTSD, depression, mental health. Språk: alla. Sökord:Dublin II
Utvärdering
48 träffar varav 1 sparad
Hur gå vidare?
Informationskälla <i>Databas, bibliotekskatalog etc.</i>
Summon@hkr
Sökord/sökformuleringar <i>ev. avgränsningar</i>
Artiklar från vetenskapligt granskade publikationer. Inga avgränsningar. Sökord: EU asylum
Utvärdering <i>vad blev resultatet av sökningen?</i>
1 387 träffar varav 1 sparad

Sekundärsökningar/hur gå vidare? nya sökord, referenser/författare etc.
Informationskälla
Summon@hkr
Sökrod/sökformuleringar
Artiklar från vetenskapligt granskade publikationer. Inga avgränsningar. Sökord. Frontex
Utvärdering
32 träffar varav 2 sparade.
Hur gå vidare?
Informationskälla <i>Databas, bibliotekskatalog etc.</i>
Summon@hkr
Sökord/sökformuleringar <i>ev. avgränsningar</i>
Artiklar från vetenskapligt granskade publikationer. Sökord: unaccompanied and separated minors europe
Utvärdering <i>vad blev resultatet av sökningen?</i>
25 artiklar varav 2 sparade, flera av artiklar som kommit upp under tidigare sökningar och som jag sparar.
Sekundärsökningar/hur gå vidare? nya sökord, referenser/författare etc.
Informationskälla
Sökrod/sökformuleringar
Utvärdering
Hur gå vidare?

